

1945 – glava-SPC-02

***agrarna
izbjeglica***

dragutin

U

2022 - 1956 = 66

*** * ***

=====

*** * ***

=====

1945.g., NASLOVI DATOTEKA:

20250314_Dragun__SPC_100_GODINA_POSTOJANJA_SRPSKE_PRAVOSLAVNE_CRKVE.docm

x

=====

Tomislav Dragun
100 GODINA POSTOJANJA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE
(1. dio)

Na današnji dan, tačno prije jednoga vijeka, regent Aleksandar Karađorđević, potpisao je Ukaz kojim je formirana Srpska pravoslavna crkva

Vladimir Jovanović, www.aktuelno.me, 17.06.2020. u 11:31

Na današnji dan, tačno prije jednoga vijeka, regent Aleksandar Karađorđević, potpisao je Ukaz kojim je formirana Srpska pravoslavna crkva.

Na prijedlog zastupnika ministra vjera, ministra prosvjete, a po saslušanju Ministarskoga savjeta, 17. juna 1920. riješio je, proglasio i potpisao „Aleksandar [Karađorđević] Naslednik Prestola” da se „**proglašuje**” nova Crkva – Avtokefalna Ujedinjena srpska pravoslavna crkva Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Aleksandar Karađorđević u to vrijeme nije suveren (poglavar države).

Osim Karađorđevića, kako se iz akta vidi, glavne uloge imaju zastupnik ministra vjera, ministar prosvjete i Ministarski savjet (vlada) Kraljevine SHS. **Ispod Ukaza je i potpis zastupnika ministra vjera i ministra prosvjete Svetozara Pribićevića.**

U Ukazu se pominje i izvjesna „Cetinjska i Mitropolija Crne Gore, Brda i Primorja” – iako je službeni naziv Crkve Crne Gore tada, shodno čl. 1 Ustava Svetoga Sinoda Kraljevine Crne Gore i čl. 40 Ustava Kraljevine Crne Gore: Avtokefalna pravoslavna Mitropolija – Crnogorska crkva.

U momentu kad se „proglašuje” Avtokefalna Ujedinjena srpska pravoslavna crkva Kraljevstva SHS nema tomos. Tomos će primiti tek dvije godine kasnije, i to po ikonometriji – kako je naglašeno u tomosu – tj. uz svjesno znanje Vaseljenske patrijaršije da su ustrojavanjem Avtokefalne Ujedinjene srpske pravoslavne crkve Kraljevstva SHS **povrijeđene odredbe kanonskoga poretka.**

Takođe, u tomosu se navodi da je izdat „na molbu crkve i vlade Kraljevstva SHS”; da su unutar „Kraljevstva SHS ušle i Avtokefalne Pravoslavne Crkve: **Karlovačka** i Crnogorska”, te da se priznaje „proglašeno jedinstvo avtokefalnih crkava: Srpske, Crnogorske i **Karlovačke**”.

Sveti Sinod autokefalne Crnogorske crkve je zasijedao u krnjem sastavu 16. decembra 1918. i donio nezakonito i protivkanonsko rješenje „da se i Sv. autokefalna Crkva u Crnoj Gori ujedini sa nezavisnom Pravoslavnom Crkvom u Kraljevini Srbiji, a zajedno s ovom sa cijelom Sv. Srpsko-Pravoslavnom Crkvom u novoj državi Srba, Hrvata i Slovenaca” i da „gornje rješenje ima se dostaviti Njegovom Visokopreosveštenstvu Mitropolitu Srbije g. Dimitriju i Predsjedniku Vlade g. Stojanu Protiću”!

Od ukupno 7 propisanih članova sa pravom glasa, takvo rješenje potpisali su – svega 2 člana Sinoda!

Arhimandrit cetinjski i arhimandrit ostroški, koji su članovi Sinoda „po pravu”, sa stalnim mandatom, te još 3 protoprezvitera (protojereja) članova Sinoda „po izboru”, sa mandatom na tri godine – ukupno, **5 članova Sinoda autokefalne Crnogorske crkve sa pravom glasa – nijesu glasali i potpisali rješenje o „ujedinjenju”.**

Ustav Svetoga Sinoda u Kraljevini Crnoj Gori propisuje:

„Sveti Sinod može donositi punovažne odluke kad su prisutni u sjednici predsjednik i bar još tri člana, od kojih dva člana po pravu i jedan po izboru” (čl. 25).

Taj kvorum 16. decembra 1918. nije dostignut. No, čak i da je postojao kvorum, Sinod nije bio vlastan da odlučuje o statusu crnojevićevske i njegoševske autokefalne Crkve. Ustav Svetoga Sinoda u Kraljevini Crnoj Gori nema odredbi kojim se utvrđuje procedura „ujedinjenja” naše drevne autokefalne Crkve s nekim drugim crkvenim entitetom.

Sve odluke Svetoga Sinoda o spoljašnjim poslovima, da „postanu izvršne i za svakog obavezne”, morale su imati potpis suverena iz dinastije Petrović-Njegoš. Izričito: „potrebno im je vrhovno knjaževsko [kraljevsko] odobrenje” (čl. 22).

Kralj Nikola I Petrović-Njegoš, kao ni na odluke tzv. Podgoričke skupštine, nije dao saglasnost na rješenje Sinoda od 16. decembra 1918, premda je poživio od tada više od dvije godine.

Akt manjinskoga dijela Sinoda od 16. decembra 1918. se „temelji”, kako je navedeno u njemu, na odukama tzv. Podgoričke skupštine – iako **taj neckveni, politički skup**, na kojem su se čuli divlji, bogoborački i ateistički pokličići, sazvan i održan mimo važećega Ustava i zakona u uslovima vojne okupacije crnogorske države od strane Kraljevine Srbije, uopšte nije ni raspravljao, niti odlučivao o statusu autokefalne Crkve!

Osim toga, akt sinodalne manjine od 16. decembra 1918. lišen je na Svetome Duhu temeljenih uslova, predviđenih: Svetim pismom, dogmatičkim opredjeljenjima i simboličkim knjigama Istočno-pravoslavne crkve i sveštenim kanonima. Takođe, taj akt nema utemeljenje ni i u zakonodavstvu Crnogorske crkve, niti u državnim zakonima Kraljevine Crne Gore. Akt o „ukidanju” autokefalne Crkve u Crnoj Gori ne sadrži ni bilo kakvo „alternativno” eklisiološko ili bogoslovsko tumačenje.

Vlada Kraljevine Crne Gore u egzilu poslala je Vaseljenskoj patrijaršiji notu u kojoj se navodi „da Crna Gora kao nezavisna država i Crnogorska crkva kao Crkva” neće nikada priznati „ujedinjenje”...

Avtokefalna Ujedinjena srpska pravoslavna crkva Kraljevstva SHS će tek 1929. – naravno **„kum”** **joj je opet Karađorđević** – dobiti sadašnji službeni naziv: Srpska pravoslavna crkva.

To je urađeno Zakonom o Srpskoj pravoslavnoj crkvi od 6. novembra 1929. godine, koji je, na prijedlog ministra pravde, a po saslušanju predsednika Ministarskoga savjeta, propisao, proglasio i potpisao „Aleksandar I [Karađorđević]”; potpisali i ministar pravde M. Srškić i predsednik Ministarskoga savjeta, ministar unutrašnjih poslova, počasni ađutant Nj. V. Kralja divizijski đeneral Petar Živković.

Ustavom SPC od 16. novembra 1931. ustrojena je i od tada postoji Mitropolija crnogorsko-primorska SPC. Ustav SPC je, na prijedlog ministra pravde, a po saslušanju predsednika Ministarskoga savjeta, opet propisao, proglasio i potpisao „Aleksandar I [Karađorđević]”, a potpisali i ministar pravde Drag. S. Kojić, predsednik Ministarskoga savjeta, ministar unutrašnjih poslova Petar Živković...

Objavljujem faksimil osnivačkoga akta SPC – Ukaz regenta Karađorđevića od 17. juna 1920. iz „Službenih novina Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca” – naslovnu stranu i uvećani prikaz Ukaza.

У име
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАЊСТВА
ПЕТРА I

по милости Божјој и воља Народној
Краља Срба, Хрвата и Словенаца
Ми

Александар Наследник Престола

На предлог Заступника Нашег Министра Вера, Нашег Министра Просвете, а по саслушању Министарског Савета и сагласно са одлуком збора свих српских православних архијереја из Књажевства Срба, Хрвата и Словенаца од 13./26. маја 1919. године, решили смо и проглашујемо:

— Уједињење свих православних црквених области у Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца, а наиме: Архиепископије београдске и Митрополије Србије, Архиепископије Карловачке и Митрополије српске са далматинским епископијама далматинско-истријском и бококоторском, Архиепископије Цетињске и Митрополије Црне Горе, Брда и Приморја, Митрополија Скопске, Рашко-призренске, Велешко-дебарске, Пелагоњијске, Преспанско-охридске, Струмичке, једнога дела Митрополије Воденске, Епископије Полеанске, Митрополија Босне и Херцеговине - Дабро-босанске, Херцеговачко-захумске, Зворничко-тузланске, Бањалучко-бихаћске, — у једну Автокефалну Уједињену српску православну цркву Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца.

Заступник Нашег Министра Вера, Наш Министар Просвете, нека изврши овеј Указ.

17. јуна 1920. год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Заступник Министра Вера,
Министар Просвете,

Св. Прибићевић, с. р.